

Dan Petersen, tingmaður:

Vit hava dripið okkum við ov bíligum útflutningi

-Ein skilamaður segði, at onki samfelag varð blivið rík av at selja rávøru. Føroyar eru besta dømi um hetta. Vit hava dripið okkum av ov bíligum útflutningi. Vit hugsaðu stórt, eintáttad og bíligt. Nú megu vit hugsa smátt, fjóltáttad og dyrt segði Dan Petersen, tingmaður m.a. í røðu á tingi herfyri.

Hann helt fyri, at vit hava ongan miðvisan fiskivinnupolitikk. Hann segði:

Nú, eitt fiskivinnuupp-skot er til viðgerðar í tingingum, er høvi at gera nakrar metingar um fiskiskap fyrr, nú og komandi.

Føroyingurin hevur verið rættiliga eintáttadur; hann hevur í fiskivinnuspurningum hugsað í stør- um mongdum heldur enn í ymskum sløgum og dyrari útflutningi. Fyrr var tað saltfiskur og bara saltfiskur. Alt sum ikki hevði toskaskræðu, varð heglad út ígjøgnum lensiportrini. Úrslitið varð eintáttadur stórar nøgdir fyri lágan pris.

Tað sama við havsilindi: Veldigar mongdir bert av høvdaðar og saltaðar og útfluttar í tunnum sum bíligasta slag. Tað sama við isfiskinum: Beinleiðis

krúvdur og isaður á bret-ska marknaðin. Og síðan kunnu vit aka makrelin. Vit føroyingar dugdu bert at koyra hann í køstin. Samstundis innfluttu vit frystan agnmakrel úr Noregi. Annars hava grannar okkara útflutt 100.000 tals tons av skor-num og frystum makreli til suðuropeiska og japanska marknaðin, meðan vit hava sovið sjóvarfallið av okkum.

Tá ið vit blivu trokaðir burtur av fjarleiðum og inn í okkara egna sjógv, bleiv produktið saman-kroystur blokkur. Altíð bíligasta slag. Tí blivu nøgdirnar stórrar og stórrar. Vit tómdu grunnarnar, tí vit framleiddu og seldu eina ov bíliga vøru.

Ein skilamaður segði, at onki samfelag var blivið ríkt av at selja rávøru. Føroyar eru besta dømi um hetta. Vit hava dripið okkum av ov bíligum útflutningi.

Vit hugsaðu stórt, eintáttad og bíligt. Nú megu vit hugsa smátt, fjóltáttad og dyrt. Tí hetta krevst eitt skiftið í samfelagnum. Men hetta skiftið fer óivað at vera torført. Nyggjar nevndir verða skipaðar dagliga, eisini innan fyri nýggj okkir, men somu Tordenskjöld sol-dátar, sum hava koyrt samfelagið fast, manna hesar nevndir. Tí sært somu gmlu granar ganga aftur og aftur. Tí verður eitt skiftið torført. Vit hava ov nógvur heilagrar kýr í samfelagnum. Tað er lítið sannlíkt, at somu menn, ið skapt hava hesar heilagrar kýr, eru førir fyri at beina fyri teimum aftur.

I løtuni hava vit ongan miðvisan fiskivinnupolitikk annað nn at minka flotan. Heldur ikki her er nakar miðvisur planur brúktur. Einasta, ið talt hevur, er talið á skipum, ið lögð ella seld eru. Skipa-slagið hevur havt minni týðning. Um tað hevur verið partrolari, linubátur, djúpvatnastrolari ella onkur bukkar, sum lá sokkin við bryggju. Bert talið taldi. Hetta kann ikki vera rætt. Ópartisk nevnd eigur at verða sett av sjómønnum umboðandi allar

Dan Petersen fylsti á myndugleikarnar fyri líkasælu móti okkara sjómønnum

veidihættir, og síðani eigur hvørt einasta far oman fyri 15 tons at vurderast: stódd, drift, maskinorka, manningartal o.s.fr. Og síðani skal stóða takast til, hvat júst hetta skip ella bátur kann brúkast til. Og somuleiðis við okkara havøki. Hvussu kunnu vit optimalt gera brúk av øllum okkara havi uttan at trároyna. Og her skulu vit hugsa smátt og fjóltáttad. Her eiga okkara fakmenn, sum jú eru fiskarar, at hoyrast. T.d. segði skiparin á Móanesi, ein maður av fáum orðum, uttan politiskar ambítionir, at hevði hann fingið 14 dagar sum fiskimálaráð-harri, so skuldi hann sett 2-300 mans í vinnu undir Føroyum, uttan at tað skuldi kosta landskassanum eitt oyra, og uttan at tað skuldi nerva tvi tradit-ionellu fiskasløgin. Hetta eigur at geva okkum nakað at hugsa um.

Meðan útlendingar senda takarskriv til okkara frægasta fólk, reka vit hesar somu menn til havs. Tað er takkarlønir fyri bókstaviliga at seta liv og limir í vága, fyri at bróta upp úr nýggjum. Ósemi-ligt at havtaskummennir noyðdust at siga fólk upp

og lysa skipið til sølu, aðrenn teir finga myndug-leikarnar í tal. Atli Dam skal hava tókki fyri, at hann persónliga setti seg í samband við hesar menn og syrgdi fyri, at teir finga ta sømd, teir høvdu uppiborið.

Eitt annað dømi um líkasælu frá myndugleik-anna síðu mótevís okkara sjómønnum er fylgjan-di: Ídnaðartrolarar finga fitt av hummara vestan-fyri Suðuroynna ella rætt-ari millum Skeiva Banka og Stórutungu. Teir finga upp í einar 12-15 kassar av hummara sum hjá-veidu. Ein maður fekk tað hugskot at søkja um loyvi at royndarveida við rúsum eftir hummara. Saman við umsóknini sendi hann kort, har hann hevði áteknad tær leiðir, har hann visti, at hummari fekst. Myndugleikarnir hildu honum ikki svar, men sendu ein trolara at royndarveida, men onki spurdist burturúr. Næst-seinasta ár noyðdust trol-aramenn at ganga hendur í lumma uppi á landi eina viku, aðrenn fiskivinnu-nevndin tók seg saman at avgera, hvørji okkir á land-leiðini teir kundu ávísar trolbátunum.

Tað hevði kanska gagnað okkum øllum, um vit sendu allar fiskivinnu-myndugleikan til Hanst-holm at læra seg, hvussu vit eiga at fara við okkara sjófólki.

Vit eiga at hugsa smátt og fjólbroytt. Tí dømis kunid hvitvingsbróður-stovnurin borið fleiri skip, og áttu vit at sett einar 4-5 trolarar inn í hesa drift aftrat. Í sjeitiárunum

høvdu einir 8-10 bátar lón-andi vinnu á skeljaveiði. Samstundis var nógur fiskur undir Føroyum. Nú roynir bert ein bátur eftir skel. Hvi eru ikki fleiri bátar í hesi drift?

Vit eiga at vurdera alt okkara sjóeki, hvønn grunn, hvønn banka, hvørja helling o.s.fr. Hvønn reiðskap skuldu vit brúka til júst hatta fiskaslagið á just hasum leiðum.

Vit eiga at søkja okkum expertisu hjá sjómønnum, ið sigla við út-lendskum skipum.

Hvi fáa norðmenn og kanadjarar tað at bera til at draga linu á 1000 favna dyp? Teir fáa bæði kalva, svartkalva, háv, blálongu, langasporl, lira og onnur dyr fiskasløg við djup-vatnslinu.

Vit hava bert ein tanka, at minka flotan. Flotin er ov litil sum hann er, og hann verður alt ov litil, tá ið fiskur vónandi skjótt kemur aftur í føroyskan sjógv.

Menn sleppa ikki burtur longur. Eingin ungur sjómaður verður settur við. Alt ov lítið hevur verið gjørt fyri at seta skip í aðra drift uttan fyri land-grunnin. Vit eiga at gera fleiri praktiskar fiski-royndir á ótraditionellum leiðum eftir ótraditionellum fiski. Vit hava ikki ráð at lást sum einki, tá ið útlendingar bjóða sær til at læra okkum ókeypis á okkara egna havi.

Fyrilestur í hølum Fróðskaparsetursins í Nótátni mikukvøldið kl. 19.00:

Hví nýta hjálpievni í fiskavørnum?

Við hesari yvirskrift fer Janet Jóhannesen cand. brom. at halda framløgur í hølum Fróðskaparsetursins í Nótátni mikukvøldið 10. mars kl. 19.00.

Fyrilestur fer at snúgvá seg um hjálparevni í fiskavørnum og hvussu vøddaproteinir broytast við upphiting av hakkaðum fiskavøddum. Eisini verður við-gjört, hvussu stóran týðning góðskan av rávørnum hevur fyri konsi-stens og hvussu nógvatn kann bindast í fiska-vørnum. Somuleiðis verður greitt frá hvussu broytingar í konsistens av fiskavørnum við og uttan hjálparevnum

kunnu mátast.

Janet Jóhannesen hevur lisið matverkfrøði (Bromatologi) á »Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole» á Frederiksberg í Dan-mark. Hon hevur gjørt høvuðsuppgávu á »Fiskeriministeriets Forsøgslaboratorium», Danmarks Tekniske Højskole í Lyngby og er nú liðug.

Hetta er næsta fram-løga, sum MFS skipar fyri. Tað eru limir, ið eru lidnir, sum fáa møgu-leika at halda framløgur um tað tey hava skrivað høvuðsuppgávu um. MFS fer at skipa fyri fleiri framløgum í vár.

Grækarismessuhald í Vági

Grækarismessuhald verður á minnisvarða-økinum í Vági sunnu-dagin 14. mars, kl. 15.

Vágs tónleikarafelag spælir og Jákup Olsen flytur fram røðu.

Við tað at skótaliðið »Royndin» í ár á Græk-arisessu fyllir 25 ár, bjóðar skótaliðið øllum efur grækarismessu-haldið til ein kaffimunn í skóthúsinum.